

Bestuursvoorstel

Onderwerp **Solidariteitsfinanciering Hoogwaterbeschermingsprogramma vanaf 2030**

Case-nummer BBV24.0332

Portefeuillehouder A. van Rijn

Contactpersoon en contactgegevens Koen de Gans
koen.de.gans@waternet.nl

Afdelingshoofd of programmamanager Jeroen Filius

Inhoudelijk besluit Het Dagelijks bestuur besluit:

1. Het AB te informeren over de voorgenomen besluiten tijdens de AV van de Unie van Waterschappen over de lange termijn financiering van het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP);
2. Het AB voor te stellen om een intentie besluit te nemen over de lange termijn financiering voor het HWBP;
3. Uit te spreken dat voor het effectueren van de hogere bijdrage het voor AGV van essentieel belang is dat de door de UvW voorgestelde verbetermaatregelen daadwerkelijk gerealiseerd worden

Het Algemeen bestuur besluit:

1. De intentie uit te spreken om na besluitvorming van de UvW de solidariteitsbijdrage van AGV aan het HWBP met ingang van 2030 te verhogen met ca. 13,6 miljoen en dit te verwerken in de Voorjaarsnota en Begroting 2026-2030;
2. Uit te spreken dat voor het effectueren van de hogere bijdrage het voor AGV van essentieel belang is dat de door UvW voorgestelde verbetermaatregelen daadwerkelijk gerealiseerd worden;

Proces besluit Het Dagelijks bestuur

- geeft richting ter verdere uitwerking van dit voorstel of een alternatief.
- stemt in met dit voorstel.
- stelt dit voorstel vast.
- verzendt dit voorstel naar de Commissie voor *beeldvorming*.
- verzendt dit voorstel naar de Commissie voor *oordeelsvorming*.
- verzendt dit voorstel naar het Algemeen bestuur voor *besluitvorming*.

De Commissie

- adviseert over dit voorstel. Het Dagelijks bestuur stelt de volgende adviesvragen:

Het Algemeen bestuur

- stemt in met dit voorstel / stelt dit voorstel vast (en verleent het krediet zoals in de financiële paragraaf van dit voorstel beschreven).

Planning BOB	DB	Datum vergadering	AB	Datum
	vergadering			
	<u>Beeldvorming</u>	→	<u>Beeldvorming</u>	04-09-24
	↓		↓	
	<u>Oordeelsvorming</u>	→	<u>Oordeelsvorm. Commissie</u>	18-09-24
	↓		↓	
	<u>Besluitvorming</u>	27-08-24>	<u>Besluitvorming AB</u>	24-10-24

Kernboodschap De kosten van het Hoogwaterbeschermingsprogramma stijgen. Dit komt door inflatie, doordat het aantal te versterken dijken is toegenomen en doordat steeds meer projecten complex (en dus duur) worden. Op basis van de huidige afspraken is er vanaf 2030 te weinig geld om de noodzakelijke programmering te financieren.

De waterschappen willen vooruitlopend een intentiebesluit nemen over de financiering per 2030. Het intentiebesluit houdt in dat we aangeven de gevraagde hogere solidariteitsbijdrage per 2030 daadwerkelijk zullen gaan betalen, waarbij we tevens aandringen op het bereiken van verbeteringen in de performance en de kostenbeheersing.

Genomen besluit

Bespreking in CIE

Bijlagen Bijlage 1: memo van de Unie van Waterschappen, met bijlage met verbetervoorstellen
Bijlage 2: feitenrelaas HWBP (stukken CWK januari 2024)

1. ARGUMENTEN EN ALTERNATIEVEN

1.1 Probleemanalyse De 21 waterschappen en het Rijk werken sinds 2014 samen in het Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) aan de grootste dijkversterkingsoperatie sinds de Deltawerken. Om overstromingen in Nederland te voorkomen worden er 2000 kilometer dijken en 400 sluizen en gemalen versterkt om aan het in de Waterwet vastgelegde doel om in 2050 te voldoen aan de vastgelegde normen, waarbij rekening wordt gehouden met de ontwikkeling van het aantal inwoners en de economische waarde. Waterschappen zien waterveiligheid als collectief gemeenschappelijk belang om mensenlevens en de economische waarde in Nederland te beschermen.

Financiering HWBP 2030-2036

De samenwerking tussen waterschappen op het gebied van waterveiligheid is uniek binnen Nederland en internationaal, mede omdat ook de waterschappen die geen primaire waterkeringen in beheer hebben meebetalen. Alle waterschappen hebben er baat bij dat we in Nederland goed beschermd zijn tegen overstromingen. Samen met het Rijk betalen alle waterschappen mee aan het HWBP. Op dit moment wordt ieder dijkversterkingsproject solidair gefinancierd: het Rijk betaalt 50%, de gezamenlijke waterschappen 40% en het waterschap dat het project uitvoert 10%.

Op de middellange termijn (voor de periode 2030-2036) zijn er bij de huidige financiële afspraken te weinig middelen beschikbaar om alle noodzakelijk HWBP-projecten volledig te financieren. Een belangrijke achterliggende oorzaak is dat de kosten van HWBP-projecten de laatste jaren sterker zijn gestegen dan de stijging van de bijdragen van de waterschappen en het Rijk aan het HWBP. Gevolg is dat er in 2024 besluiten van de besturen van de 21 waterschappen en het Rijk nodig zijn om het HWBP op schema te houden.

Voor AGV wordt een extra jaarlijkse solidariteitsbijdrage van ca 13,6 miljoen voorzien, bovenop de huidige bijdrage van ca. 18,5 miljoen.

Voor de langere termijn (vanaf 2037) wordt een verdere kostenstijging voorzien; mogelijk tot een verdubbeling van het huidige budget. Het HWBP loopt door tot 2050. Overigens zal er daarna zal ook een waterveiligheidsopgave blijven.

Verbetermaatregelen

Het verzoek om extra middelen beschikbaar te stellen wordt gedaan op een moment dat de productie van het HWBP nog onvoldoende van de grond komt. De beoogde 50 km versterking per jaar wordt nog niet gehaald en veel projecten vertragen ten opzichte van de planning. Daarom worden er gelijktijdig afspraken gemaakt over

onder andere kostenbeheersing en -reductie en op het verbeteren van de performance.

In het UvW voorstel wordt uitgesproken dat er daartoe in 2024 en uiterlijk 2025 besluitvorming tot stand moet komen over de volgende onderwerpen om effectiever en efficiënter te worden in het HWBP:

- vervolgsafspraken over de toepassing en verrekening van de Projectgebonden Eigen Bijdragen met als leidend uitgangspunt dat de verdeling 50-40-10 is;
- stabielere solidariteitsbijdrage;
- reële toedeling van risico's in HWBP-projecten.
- maatregelen binnen dijkversterkingsprojecten die direct bijdragen aan het halen van de doelen in 2050;
- wijze van programmeren die tempo van de programmering mogelijk maakt;
- sturing op programmaniveau;
- overkoepelend advies over de doelmatigheidsprikkels in het programma.

Het AGV bestuur heeft de afgelopen jaren een actieve rol gehad bij het formuleren en realiseren van de verbetertrajecten binnen het HWBP. We hechten er aan dat de genoemde verbeterpunten ook daadwerkelijk tot een oplossing komen.

Daarnaast is het noodzakelijk dat er afspraken tot stand komen met het rijk, inhoudende dat het rijk eenzelfde (extra) bijdrage zal blijven leveren als de waterschappen.

Het besluitvormingsproces en planning

In de ledenvergadering van de Unie van Waterschappen van december 2024 wordt er aan alle waterschappen gevraagd te besluiten over de financiering van het nieuwe Hoogwaterbeschermingsprogramma (HWBP) 2030-2036. Het budgetrecht van het waterschap berust bij het Algemeen bestuur en daarmee is het aan het AB om te besluiten over deze financiering. De periode 2030-2036 ligt te ver in de toekomst om de financiering van het HWBP op te nemen in de reguliere P&C-producten omdat deze niet verder dan vijf jaar vooruit blikken. Het is op dit moment dus niet mogelijk om tijdens de besluitvorming van de begroting de financiering van het HWBP vast te leggen.

Een dergelijk besluit is nodig is voor het vaststellen van de programmering van het HWBP voor de periode 2030-2036. Dit jaar en in 2025 besluiten diverse waterschappen over het starten van projecten waarvan nu geen zicht is op financiering van de planuitwerking en realisatie in de periode 2030-2036. Deze waterschappen hebben aangegeven alleen over de projecten te willen besluiten als er zekerheid van financiering in de genoemde periode is. Als die zekerheid er niet is, zullen waterschappen ervoor kiezen projecten te vertragen. Daarmee wordt het doel onhaalbaar om alle keringen in 2050 aan de wettelijke norm te laten voldoen.

Om in de ledenvergadering van de Unie te kunnen besluiten over de financiering doet het Dagelijks bestuur in het Algemeen bestuur van 24 oktober een voorstel. Het is de bedoeling dat het AB een intentiebesluit neemt, op basis waarvan de dijkgraaf het mandaat heeft om te besluiten in de ledenvergadering.

1.2 Argumenten gekozen oplossing of antwoord Voorgesteld wordt in te stemmen met het concept-voorstel van de UvW. Dat komt er op neer dat:

1. De intentie wordt uitgesproken om de meerkosten voor het HWBP vanaf 2030 mee te dragen. Het gaat voor AGV naar verwachting om ca. 14 miljoen, en vanaf 2036 om een nog hoger bedrag (mogelijk een verdubbeling ten opzichte van de huidige bijdrage)..
2. Er ondertussen fors wordt ingezet op het een aantal verbetermaatregelen, die o.a. moeten leiden tot betere kostenbeheersing, een hoger uitvoeringstempo, en een stabielere solidariteitsbijdrage.

Ad 1: Het Algemeen bestuur van AGV heeft herhaaldelijk (recent nog in de Voorjaarsnota) uitgesproken te hechten aan het voortzetten van de solidariteit met betrekking tot het Hoogwaterbeschermingsprogramma. De waterschappen willen ook

de verdeling van de kosten met het rijk op eenzelfde wijze handhaven. Ook de einddatum van 2050 wordt op dit moment door geen van de partijen losgelaten. Dat betekent dat, gegeven de kostenstijgingen, een verhoging van de solidariteitsbijdrage onvermijdelijk is. Het is daarom noodzakelijk om nu een intentiebesluit te nemen over de lange termijn financiering van het HWBP.

Ad 2: De verbetermaatregelen die in het concept UvW besluit aan het effectueren van de verhoging worden verbonden, zijn voor AGV, als grote bijdrager zonder eigen opgaven voor primaire keringen, van bijzonder belang. De beheersing van de voortgang en de kosten van het programma als geheel lijkt nog onvoldoende. Dit ondanks de vele verbeterprojecten die de afgelopen paar jaar zijn uitgevoerd, en waarin door AGV ook ambtelijk en bestuurlijk is geparticipeerd.

Het Db onderschrijft dus de verbetermaatregelen die in het UvW besluit worden geformuleerd. Daarbij wil het Db meegeven dat het voor AGV erg belangrijk is dat er daadwerkelijk voldoende vooruitgang wordt geboekt in de verschillende verbetertrajecten.

Gegeven de veiligheidsopgave gaat het daarbij vooral om de vragen: "Hoe kan het tempo van de uitvoering omhoog?" en "Hoe zorgen we voor een stelsel dat de juiste prikkels kent?" zodat de kosten binnen acceptabele grenzen blijven. Daarnaast is ook het daadwerkelijk realiseren van de projectgebonden eigen bijdrage door de projectwaterschappen een in de ogen van het DB noodzakelijke verbeterstap.

1.3 Alternatieve oplossingen of antwoorden

Als alternatief zou AGV kunnen besluiten pas een intentiebesluit te nemen over een verhoging van de bijdragen als aan de hierboven geschetste voorwaarden voor verbetering al daadwerkelijk is voldaan.

Later instemmen met het besluit leidt tot vertragingen in de uitvoering van het programma HWBP en daarmee nog grotere onzekerheid in de kosten. De – op zich al ambitieuze - doelstelling om 2050 te halen komt daarmee in gevaar. Vanuit de UvW is er daarom veel aan gelegen om in december 2024 een besluit te nemen.

1.4 Gevolgen niet instemmen

Bij niet instemmen gelden dezelfde argumenten als bij later instemmen. Het grote verschil is het daarnaast ook de solidariteitsgedachte achter het HWBP onder druk zet en gevolgen kan hebben voor het imago van AGV als samenwerkingspartner.

2. POLITIEK - BESTUURLIJKE CONTEXT

2.1 Eerder vastgestelde kaders

Het gevraagde besluit vloeit voort uit de landelijke ontstane noodzaak tot verhoging van de financiële bijdrages, en niet zozeer uit eigen ambities van AGV of eerder door AGV vastgestelde kaders. Steun voor de solidariteitsgedachte onder de HWBP alliantie heeft AGV recent nog bevestigd in de Voorjaarsnota 2025. Het AB is bij memo van 16 juli jl. door het DB geïnformeerd over het besluitvormingsproces. Het DB is o.a. uitgebreid geïnformeerd in de annotatie voor de CWK van 31-01-2024 (BBV24.0030).

2.2 Bestuurlijke thema's

De zorg voor waterveiligheid is een kerntaak van het waterschap.

2.3 Effectsturing ERAM

De solidariteitsbijdrage draagt bij aan het verbeteren van de primaire keringen. Deze zorgen samen voor waterveiligheid van heel Nederland. Zo beschermt bijvoorbeeld de Lekdijk ook een deel van het beheergebied van AGV tegen overstromingen.

2.4 Rol en verantwoordelijkheid AGV

AGV is samen met de andere waterschappen formeel partner binnen de alliantie HWBP.

2.5 Informeren bestuur

In elk geval in het proces van de Voorjaarsnota 2026.

3. OMGEVING

3.1 Stakeholderanalyse externe belangen en participatieplan	Besluitvorming vindt plaats binnen de alliantie HWBP, en in eerste instantie binnen de UvW. Er heeft intensief overleg plaatsgevonden onder andere binnen de CWK en de WWK.
3.2 Stakeholderanalyse belangen binnen de organisatie	Afgestemd binnen het kernteam Waterveiligheid
3.3 Publiciteit en communicatie	Nader te bepalen, het ligt voor de hand om communicatie in Unieverband af te stemmen

4. JURIDISCHE KADERS

4.1 Wettelijke taken en/of juridische verplichtingen	Het gevraagde besluit vloeit voort uit de afspraken die zijn gemaakt over de financiering van (de versterking van) de primaire keringen in Nederland, die zijn vastgelegd in de Waterwet.
4.2 Bevoegdheid besluit	Gevraagd wordt een intentiebesluit te nemen over de invulling van de Meerjarenraming, dat is een bevoegdheid van het Algemeen bestuur.
4.3 Ter inzagelegging	n.v.t.

5. RISICO'S EN BEHEERMAATREGELEN

Risico 1	De belangrijkste risico's staan hierboven bij de overwegingen beschreven. Het gaat om vertraging in de uitvoering van het HWBP enerzijds, en het belang bij een goede programmasturing met de juiste prikkels anderzijds. Dit gekoppeld aan het financiële belang van AGV.
Beheermaatregel 1	Staan hierboven beschreven bij de afwegingen.

6. FINANCIËLE KADERS

6.1 Kostenraming	De gevraagde intentieverklaring gaat over een verhoging van de solidariteitsbijdrage HWBP die op dit moment voor AGV wordt geraamd op € 13,6 miljoen per jaar (exploitatiebegroting), met ingang van 2030.
6.2 Voorjaarsnota en begroting	Als het Algemeen bestuur instemt, en de Ledenvergadering van de UvW, dan zal de intentioneel gevraagde bijdrage worden opgenomen in de Voorjaarsnota 2026 en in de Begroting 2026 – 2030 aan de Meerjarenraming worden toegevoegd.
6.3 Subsidieaanvraag	n.v.t.
6.4 Aanvullende financiering	n.v.t.
6.5 Fiscale aspecten	n.v.t.